

However, these capabilities raise ethical and political concerns regarding the extent of state control over citizens' financial behaviour.

CBDCs could reduce the likelihood of bank runs by offering a stable digital alternative to cryptocurrencies. Conversely, they could **increase** the speed of capital flight during financial stress. Therefore, careful design decisions—such as caps or tiered interest—are essential. CBDCs may foster innovation by encouraging competition among private payment providers. Standardised infrastructure may facilitate new fintech solutions without compromising systemic stability.

As digital transformation accelerates, the global momentum behind CBDCs is unlikely to diminish. The future of CBDCs will depend on technological advances, geopolitical dynamics, and the evolving role of central banks in a digital economy.

Central Bank Digital Currencies represent a profound shift in how societies conceptualise and use money. They offer significant benefits—enhanced efficiency, inclusion, and resilience—while posing equally complex challenges related to privacy, financial stability, and operational security. Ongoing global experiments continue to refine CBDC models, but no universal blueprint exists. As central banks move toward potential deployment, collaborative research, prudent design choices, and transparent communication will be critical to ensuring public trust and long-term success.

References

Auer, R., & Böhme, R. (2020). *The technology of retail central bank digital currency*. Bank for International Settlements Quarterly Review.

Bank for International Settlements (BIS). (2021). *CBDCs: Financial stability implications*. BIS Papers No. 117.

Carstens, A. (2021). *Digital currencies and the future of the monetary system*. Bank for International Settlements.

International Monetary Fund (IMF). (2023). *The rise of CBDCs: Tracking global developments*.

Kiff, J., Alwazir, J., Davidovic, S., Farias, A., Khan, A., & Khiaonarong, T. (2020). *A survey of research on retail central bank digital currency*. IMF Working Paper WP/20/104.

Тіщенко Є.О.

PhD, докторант

кафедри економіки, фінансів та обліку

ПВНЗ «Європейський університет»

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ГРОШЕЙ У ПРОЦЕСІ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ

Одним із ключових аспектів цифрової трансформації є використання нових форм грошей і зміна механізмів фінансового обслуговування. У цифровій економіці гроші набувають нових, цифрових форм, що зумовлює необхідність

переосмислення їх ролі, функцій, а також інституційних і технологічних засад грошово-кредитної системи. Вони перетворюються на важливу складову нової економічної архітектури, що відповідає промислово-цифровому укладу. Їхнє впровадження змінює характер фінансових операцій, забезпечуючи швидкість, зручність, технологічну сумісність і вищу ефективність. Проте, поряд із перевагами, цифрові гроші породжують низку викликів, пов'язаних із регуляторною політикою, кібербезпекою, фінансовою стабільністю та рівнем довіри з боку користувачів [1, с. 32; 2, с. 24; 3, с. 77; 4, с. 36].

У цьому контексті важливо розрізнити різні види та форми цифрових грошей, кожна із них має власну природу, функціональні характеристики та ступінь інтегрованості в економічну систему. До таких форм належать криптовалюти, які функціонують поза межами державного контролю; стейблкоїни, що прив'язані до вартості фіатних грошей або активів; корпоративні цифрові валюти, створені приватними платформами для внутрішніх розрахунків; а також цифрові валюти центральних банків (CBDC), які поєднують технологічні переваги з регуляторною стабільністю. Кожна форма цифрових грошей має свої переваги та обмеження, що слід враховувати при формуванні платіжної інфраструктури цифрової економіки [5, с. 4; 6, с. 26].

Криптовалюти, як децентралізовані цифрові активи, стали символом фінансових інновацій. Вони функціонують без участі традиційних фінансових посередників, що забезпечує високий рівень автономії користувачів. За даними CoinMarketCap, станом на 06.11.2025 р. щоденні котирування здійснювалися за 9314 видами криптоактивів, а загальна капіталізація ринку перевищила 3,39 трлн. дол. США, що вдвічі більше, ніж станом на 20.09.2024 р. [7].

Однак криптовалюти не можуть повноцінно виконувати всі функції грошей. Зокрема, функцію міри цінності через нестабільність свого курсу. Крім того, вони не є законним платіжним засобом у більшості країн, що обмежує їх використання в офіційних розрахунках, сплаті податків чи виплаті заробітної плати. Високі транзакційні витрати, складність конвертації, низька прозорість для податкових органів і відсутність механізмів захисту прав споживачів також знижують привабливість криптовалют для широкого кола користувачів.

На окрему увагу заслуговує екологічний аспект проблеми. Так, у 2022 р. обіг Bitcoin споживав близько 110 терават-годин електроенергії, що становило 0,45% світового споживання. Для порівняння, обробка однієї транзакції в системі Visa потребує лише 0,0009 МВт-год, а транзакція Bitcoin – 1,5 МВт-год. Це може створювати ризики енергетичної бідності для окремих країн [8, с. 72; 9, с. 77].

Попри ці недоліки, криптовалюти залишаються важливим елементом фінансової екосистеми. Вони стимулюють інновації, сприяють розвитку фінансової інклюзії та створюють альтернативу традиційним фінансовим інститутам. На їх основі формуються децентралізовані платіжні системи та мультивалютні гаманці (MetaMask, Trust Wallet, Coinbase Wallet), які дозволяють здійснювати операції без посередників, хоча не завжди відповідають вимогам фінансової стабільності, прозорості та захисту прав споживачів.

У відповідь на такі виклики з'являються змішані моделі платіжних систем, які поєднують централізовані та децентралізовані підходи. Зокрема, це

платформи, що підтримують цифрові активи в межах традиційної платіжної інфраструктури (PayPal, Visa, Mastercard, Stripe), а також експерименти з корпоративними токенами або стейблкоїнами, які обмежені регуляторними рамками. Більшість урядів не підтримують емісію приватних цифрових валют, за винятком внутрішніх токенів, що використовуються в ігрових екосистемах [10, с. 117].

Найбільш перспективним напрямом розвитку цифрових грошей є впровадження CBDC, які мають офіційний статус і можуть бути інтегровані в існуючі фінансові системи, що дозволяє забезпечити прозорість, контрольованість, низькі транзакційні витрати та відповідність вимогам монетарної політики. Впровадження CBDC відкриває нові можливості для організації платіжних і розрахункових механізмів у цифровій економіці.

На відміну від криптовалют, CBDC мають офіційний статус, що дозволяє інтегрувати їх у національні та міжнародні грошові системи. CBDC можуть бути використані як основа для створення мультивалютних гаманців, які поєднують різні цифрові валюти в межах єдиної платформи. Такі гаманці дозволяють користувачам здійснювати операції у різних валютах, зберігаючи при цьому високий рівень безпеки, зручності та доступності [1, с. 37].

Широке використання CBDC має потенціал для зниження транзакційних витрат, підвищення доходів суб'єктів ринку, зменшення державних витрат на обслуговування грошового обігу, стримування інфляційних процесів та забезпечення макрофінансової стабільності. Крім того, CBDC сприяють підвищенню податкової прозорості та боротьбі з тіньовою економікою.

У перспективі цифрова економіка може функціонувати як поліцентрична система, що поєднує централізовані та децентралізовані платформи, які використовують різні моделі управління, види та форми грошей. Такий підхід дозволяє враховувати інтереси різних груп користувачів, а також забезпечувати гнучкість і адаптивність фінансових систем в умовах повоєнної відбудови економіки України [10, с. 118].

Водночас необхідно враховувати, що технократичний підхід, який абсолютизує технологічні переваги криптоактивів, не завжди адекватно відображає соціальні, економічні та екологічні аспекти їх використання. Тому важливо формувати таку економічну та грошову політику, яка базується не лише на технологічних інноваціях, а й на принципах економічної доцільності, соціальної відповідальності та сталого розвитку.

Аналіз властивостей і можливостей практичного використання різних форм цифрових грошей свідчить, що найбільш відповідними вимогам цифрової економіки є CBDC. Вони забезпечують стабільність цін, енергоефективність, податкову прозорість і високу доступність. Це дозволяє центральним банкам ефективно контролювати грошову масу, підтримувати фінансову стабільність і реалізовувати монетарну політику в умовах цифрової трансформації.

Перспективи використання цифрових грошей пов'язані з пошуком балансу між децентралізованими інноваціями та централізованим регулюванням. Криптовалюти відіграють важливу роль у розвитку фінансових технологій, проте їхнє широке застосування обмежене низкою факторів. Натомість CBDC

мають стати основою нової фінансової архітектури, яка поєднує технологічну ефективність із економічною стабільністю та соціальною відповідальністю.

Список використаних джерел:

1. Міщенко В. І., Науменкова С. В., Міщенко С. В. Цифрові гроші центральних банків: майбутнє інституційних змін у банківському секторі. *Фінанси України*. 2021. № 2. С. 26–48. <https://doi.org/10.33763/finukr2021.02.026>
2. Науменкова С. В. Основні тенденції розміщення грошової маси та їх вплив на формування грошової політики. *Вісник НБУ*. 2006. № 1. С. 19–26.
3. Міщенко В. І., Тіщенко Є.О. Методологічні засади формування механізму впливу цифровізації на забезпечення національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 32. С. 71–80. <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.11>
4. Naumenkova S., Malyutin O., Mishchenko S. Transition to Inflation Targeting in Ukraine: New Tools for Monetary Policy. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. № 166. С. 31–39.
5. Міщенко В. Проблеми капіталізації та консолідації банківської системи України. *Вісник Національного банку України*. 2008. № 10. С. 2–7.
6. Сомик А., Міщенко В. Монетарний трансмісійний механізм в Україні. *Вісник НБУ*. 2007. № 6. С. 24–27.
7. CoinMarketCap. Офіційний сайт. 2025. URL: <https://coinmarketcap.com/>
8. Tishchenko I. Financial Model of Investment Project and Peculiarities of its Use in Project Financing. *European Cooperation*. 2019. № 4. P. 65–78.
9. Naumenkova, S., Mishchenko, S., Tishchenko, I., Mishchenko, V. Government Support for Addressing Energy Poverty in the Context of Low-Carbon Transition. *Public and Municipal Finance*. 2025. Vol. 14, Is. 2. P. 64–82. [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(2\).2025.07](https://doi.org/10.21511/pmf.14(2).2025.07)
10. Mishchenko V., Naumenkova S., Mishchenko S., Tishchenko I. Formation and Functioning of Financial Metaverse Platforms. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2025. Vol. 1 (60). P. 111–122. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4689>

Ткачук Н.М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Електронні гроші набули особливої значущості в сучасних умовах цифровізації фінансових процесів, оскільки забезпечують нові можливості для прискорення та оптимізації розрахункових операцій. Актуальність електронних